

С Т А Н О В И Щ Е

на

дисертационно изследване

на

ВАНУХИ БЕДРОС АРАКЕЛЯН

на тема

**ПРОЕКТНО-ЦЕЛЕВИ МОДЕЛ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОРГАН НА
СЪДЕБНА ВЛАСТ**

/ ПО ПРИМЕРА НА АПЕЛАТИВЕН СЪДЕБЕН РАЙОН ВАРНА /

за

придобиване на образователната и научна степен
„доктор“

Докторска програма: „Организация и управление извън
сферата на материалното производство“,
професионално направление 3.7. „Администрация и управление“.

Автор на становището: проф. д н Любомир Тимчев
от Академията на МВР

1. Актуалност и значение на изследването

Съдебната система е една от най-важните институции във всяка страна. Нещо повече, тя е гарант за сигурността на гражданите и ефективната защита на техните права и свободи, във всяка една правова държава.

В този смисъл представеното за защита дисертационно изследване е посветено на един значим въпрос не само за Съдебната система, но и за гражданите като цяло.

Работата се явява първи опит за разглеждане на теоретичните, правните и организационните въпроси на управлението на съдебната система. Тези проблеми имат не само теоретично, но и много голямо практическо значение. Освен това разглежданите въпроси ще са от полза както за обучаваните, студенти и стажанти във ВСУ и във висшите училища, така и за всички служители от структурите от съдебната система. Предложените изводи и препоръки могат да бъдат от полза и на други структури, чиито задачи са свързани с опазването на обществения ред и противодействието на престъпността, с оглед повишаване ефективността в процеса на гарантиране и зачитане правата и свободите на всички лица, намиращи се под юрисдикцията на Република България.

Всичко това прави актуалността на изследването безспорна и ще допринесе за процеса на обучение и научноизследователската работа, посветена на тематика, свързана с управлението на съдебната система в страната. Тя се подсилва и от поетите ангажименти от Република България, като външна граница спрямо ЕС по отношение опазването на реда и защита на сигурността на тази територия, в контекста на защита правата и свободите на гражданите.

2. Характеристика на изследването

Работата се състои от 223 стандартни машинописни страници. Структурирана е в увод, три глави, заключение и библиография.

В увода много точно са определени целта, задачите, обектът и пред-

метът на изследването.

Първа глава е посветена на проектно-целови подход в управлението. По специално става въпрос за същността, елементите и възможностите за приложението му в организации от публичния сектор. На основата на общоприетите схващания за ролята на съдебната система в цялостната система от органи в държавата, са разгледани основните аспекти и нейната роля за държавата, пречупени през призмата на защитата на основните права и свободи на гражданите.

Съществено за тази част от работата е споделянето на мнение, че тъкмо съдебната система и по специално реформите, които съпътстват нейното развитие е основна тема във времето на демократичните промени. Нещо повече тази система е обект на обсъждане както от гледна точка на нерешените проблеми в обществото, така и като основна причина за неудачите в други отрасли в страната. Представянето на работни доктринални виждания на автора по тези въпроси запълва една празнота, в теоретичната и организационната доктрина. Трябва да направим уточнението, че става въпрос за изследване на базата на наблюдението на апелативен съд Варна.

Пак в тази глава са анализирани промените в правната регламентация на дейността на тази система, което дава основание на автора да изведе съждението, че макар и съществени промените се осъществяват фрагментарно и с неравностойно влияние върху системата, като цяло.

Разгледани са както общите, така и специалните нормативни актове и документи. Наблегнато е предимно на специалния Закон за съдебната власт.

Освен изследването на нормативната база, авторът предлага и промени, посредством които да се усъвършенстват действащите норми, с което да се подобри организацията на работа на изследваната система. Отбелязано е също, че тъкмо това е структурата, която най-много съдейства, за да не се нарушават правата и свободите на гражданите.

Обърнато е специално внимание на необходимостта от смяна на организационната култура и поведение, като проектно-технологичен тип организационна култура налаган през последното десетилетие.

Отбелязано е, че предпоставките за ефективност в организацията на работа са правопрпорционални на цифровизацията и технологиите, на които се оказва известна съпротива.

Съвсем в реда на нещата е разгледан, макар и фрагментарно и въпросът за зачитане и защита правата и свободите на гражданите. Това е обосновано с мотива, че именно съдебната система е една от институциите, призвани да осигуряват тази защита.

В тази част от работата е направен анализ и на някои от често използваните понятия и термини, разбира се с уговорката, че става въпрос за целите на проведеното изследване.

Специално място е отделено и на проекто целевия подход в управлението на организации от публичния сектор. Посочен е специалният интерес на автора към Идеалния (бюрократичен) тип, по характеристиката на Макс Вебер, който се основава на специално разделение на властите и дава възможност на ръководителя да се изяви, като лидер в организацията.

Това е отправна точка за последващите въпроси, посветени на организацията на работа на апелативния съд, като обект и субект на управление.

В *глава втора* се разглеждат основните въпроси, свързани с обекта на изследване, в контекста на системния подход и теорията на управление.

Подчертана е значимостта на независимия специализиран орган за ръководство на съдебната система, какъвто е Висшият съдебен съвет, който е колективен орган. Посочено е, че той е юридическо лице със седалище гр.София. Обърнато е специално внимание на това, че той не е правосъден, а административен орган на съдебната власт, който има правомощия само да решава кадровата политика на системата и основните организационни въпроси. Има освен това функцията да представлява съдебната власт, като осигурява и нейната независимост. Посочени са и другите фактори, оказващи влияние върху управлението на съдебната система, каквито са Инспектората към Висшия съдебен съвет и Министъра на правосъдието.

Важността на тематиката е подчертана и посредством споменаването на международните фактори, какъвто е Механизма за сътрудничество и проверка.

Друг съществен елемент от тази част на изследването е проследяване възстановяването на Апелативния съд, като част от съдебната система в началото на демократичните реформи и значението му на настоящия етап.

Не са пропуснати и основните елементи, съпътстващи процеса на управление, което в контекста на съдебната система подсилва разбирането на автора за професионализъм и правилно разбиране на управлението, като една от най-важните дейности, съпътстващи всяка система.

Разглеждането на тези въпроси е отправна точка за представянето на своеобразен модел на надграждащо проектно-целово управление на Апелативен съд в град Варна, което е предмет на разглеждане в *глава трета*.

Авторът е представил свой вариант за структуриране и развитие на съдебната система и по специално Апелативен съд в гр. Варна. Вижданията си докторантът обосновава на основата на няколко подпроекта, като по този начин детайлизира вижданията си.

Наред с всичко положително към работата могат да бъдат отправени и някои бележки и препоръки, с оглед нейното оптимизиране:

Първата ми бележка е свързана с наличието на известен дисбаланс по отношение на параграфите в отделните глави;

На *второ* място бих препоръчал вместо израза нормативно-законова рамка, да се използва правна регламентация. Алтернатива на предложението ми е изразът „законова регламентация“;

Не на последно място ще си позволя да препоръчам на автора да популяризира работата си, като участник в процеса на обучение и/или публикуване. По този начин ще се даде по-голяма гласност на изследването и ползата от него ще бъде по-голяма.

Посочените бележки и препоръки в никакъв случай не намаляват стойността на работата.

Съчетаването на основните теоретични и правни аспекти с органи-

зацията на работа, е добър пример за всички изследователи и служители от съдебната система.

Направените изводи и препоръки за повишаване ефективността в работата, които се предлагат на вниманието на специалистите, могат да послужат не само за практическите структури от съдебната система и по-специално тези от апелативния съд, с оглед повишаване нивото на сигурност за гражданите на страната.

Докторантът показва много добра информираност и много добра теоретична подготовка, което е от полза в извеждането на различните понятия и боравенето със специфичната терминология. За това помага и дългогодишният стаж на служител в структурите на съдебната система. Всичко това допълнително повишава нивото на работата.

В изследването си докторантът навлиза много дълбоко както в теоретичната, така и в правната част на този вид дейност, което е основа за организацията на работа. Това е плод на нейните професионални знания и умения. Съчетаването на теорията с практиката е добър пример не само за преподавателите, но и за практическите работници от структурите на съдебната система.

В края на всяка глава са направени много детайлни обобщения, изводи и препоръки, с оглед подобряване организацията на работа на органите от съдебната система, което допълнително повишава нивото на работата.

3. Научни и приложни приноси в изследването

- ◆ Първият и много значим принос е свързан с предлагането на промяна на парадигмата на управлението на територията на Окръжен съд Варна и на тази основа разработването и апробирането на модел за управление, на основата на експеримент;
- ◆ Обоснована е целесъобразността от надграждане и прилагане, при това не само в Апелативен съд Варна, но и в други структури с аналогична

дейност, на управление на основата на експеримент, проведен в периода на изследването 2014-2018 години;

- ◆ Предложеният интердисциплинарен подход между правото и управлението, като две самостоятелни научни области допълнително повишава стойността на дисертационното изследване и му придава значимост както за нормотворците, така и за управленците. Нещо повече, авторът онагледява възможността за прилагане на теоретичен модел спрямо конкретен обект. Специално следва да се отбележи, че такъв подход ще е от съществено значение за иновации в организацията на работа;
- ◆ Направен е модел на организация на работа на съдебната власт. В основата му е поетапното трансформиране на основата на декомпозирането на целите на съществуващия такъв. Предложението е обосновано с разбирането за двойствената роля на съда, съответно, като обект и субект на такава промяна.
- ◆ Съществен принос е и предложението относно разширяване на демократичното начало при управление на институцията. Докторантът препоръчва „споделеното управление“, като дефинира и основна цел, а именно повишаване интегритета на съда. Можем да приемем това, като ново понятие, което също е принос в дисертационния труд.
- ◆ Направени са много предложения *de lege ferenda* при това много добре мотивирани, главно с идеята за подобряване организацията на работа при управлението на структурата и изпълнението на дейностите;

4. Лични впечатления от докторанта

Нямам лични впечатления от работата и качествата на г-жа Аракелян. Познавам я само от работата, на която изготвям становището. Впечатлението ми обаче е за взискателен преди всичко към себе си, добросъвестен и коректен човек, което личи в цитирането на използваната богата библиографска справка. Това показва, че докторантът е с ясно изградени

качества на човек, който е наясно с практическата дейност по изследваните въпроси, и на тази основа развива своите научни възгледи.

5. Заключение

Представеното за защита изследване е лично дело на докторанта. Работата е плод на знанията и уменията на автора да събира и анализира наличната информация. Това ѝ позволява да обвързва теорията с практиката и да предлага аргументирани промени, с оглед подобряване на правната регламентация и организацията на работа.

Като имам предвид цялостната работа на докторанта, изпълнението на индивидуалния план и качествено представяне на изследването, постигнатите резултати от научна и практико-приложна гледна точка, направеният сравнително-правен анализ и личните качества на г-жа Аракелян, си позволявам УБЕДЕНО да препоръчам на уважаемото научно жури, да даде образователната и научна степен „доктор“ на Ванухи Бедрос Аракелян.

13.06.2020 г.

София

Изготвил становището:

проф. дн Л. Тимчев